

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
POLITIKOS ĮGYVENDINIMO GRUPĖ**

PAŽYMA

DĖL PACIENTŲ TEISIŲ IR ŽALOS SVEIKATAI ATLYGINIMO ĮSTATYMO NR. I-1562 1, 2, 7, 8, 13 STRAIPSNIŲ IR V SKYRIAUS PAKEITIMO ĮSTATYMO (TOLIAU – PROJEKTAS – 1), SVEIKATOS PRIEŽIŪROS ĮSTAIGŲ ĮSTATYMO NR. I-1367 5 IR 33 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO (TOLIAU – PROJEKTAS – 2), MEDICINOS PRAKTIKOS ĮSTATYMO NR. I-1555 6 IR 8 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO (TOLIAU – PROJEKTAS – 3), SLAUGOS PRAKTIKOS IR AKUŠERIJOS PRAKTIKOS ĮSTATYMO NR. IX-413 7 IR 8 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO (TOLIAU – PROJEKTAS – 4) IR BIOMEDICININIŲ TYRIMŲ ETIKOS ĮSTATYMO NR. VIII-1679 12 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO (TOLIAU – PROJEKTAS - 5) PROJEKTŲ (NR. TAP-1627(3); TAIS NR. 18-7273(4))

2018-12-04 Nr. NV-3250

Vilnius

Projektų rengėjas: Sveikatos apsaugos ministerija.

Projektų tikslas: teikiamais įstatymų projektais siekiama įteisinti *žalos be kaltės modelį*:

- žala paciento sveikatai atlyginama *nevertinant ją padariusio asmens sveikatos priežiūros specialisto veikos neteisėtumo ir kaltės*;

- *žala paciento sveikatai atlyginama iš sąskaitos*, kurioje kaupiamos sveikatos priežiūros įstaigų įmokos, lėšų;

- asmens sveikatos priežiūros specialistų klaidos yra pagrindas ne panaikinti, o sustabdyti jų licenciją ir tobulinti jų kvalifikaciją.

Dabartinė situacija:

- Asmens sveikatos priežiūros įstaiga (toliau – įstaiga), siekianti gauti licenciją veiklai, privalo turėti civilinės atsakomybės draudimą.

- Šiuo metu pacientai dėl žalos sveikatai atlyginimo gali kreiptis:

- Į asmens sveikatos priežiūros įstaigą, kuri asmens skundą turi išnagrinėti per 20 darbo dienų;
- Į draudimo įmonę, apdraudusią įstaigos civilinę atsakomybę;
- Į Pacientų sveikatai padarytos žalos nustatymo komisiją (toliau - Komisija), kuri yra privaloma ikiteisminė institucija ginčams dėl pacientų sveikatai padarytos žalos nagrinėjimo;
- Į teismą pacientai gali kreiptis tik nepatenkinti pareiškimo nagrinėjimu Komisijoje arba pareikšdami civilinį ieškinį baudžiamojoje byloje dėl paciento sveikatos sutrikdymo.

- Žala atlyginama nustačius visas civilinės atsakomybės sąlygas: neteisėti veiksmai, paciento sveikatai padaryta žala, jos priežastinis ryšys ir sveikatos priežiūros specialisto kaltė.

- Draudimo įmonės draudimo išmokas pacientams išmoka vidutiniškai apie 11 proc. kreipimusi atvejų, o Komisija nustato atlygintiną žalą apie 18 proc. nagrinėtų pareiškimų atvejų.

- Įstaigos civilinės atsakomybės draudimui išleidžia apie 0,2 procentus savo metinių pajamų. Tačiau draudimo įmonių išmokama žalos atlyginimo suma per metus yra apie 14 kartų mažesnė nei sumokamų įmokų.

- Jei gydytojas, slaugytojas ar akušeris per kalendorinius metus padarė dvi ar daugiau atitinkamos praktikos klaidų ir jos sukėlė arba galėjo sukelti paciento sveikatos pablogėjimą ar grėsmę jo gyvybei, jų licencija yra panaikinama.

- Komisijos nariui mokamas 0,082 pareiginės algos bazinio dydžio atlygis už vieną posėdžio valandą ir 0,14 - už pasiruošimą posėdyje nagrinėti vieną pareiškimą bei 0,082 pareiginės algos bazinio dydžio atlygis už atstovavimą teismuose.

Projektų esmė: siūloma *įteisinti žalos be kaltės modelį*, kurio esminiai elementai yra šie:

- pacientų prašymai atlyginti žalą kaip ir šiuo metu teikiami Komisijai, kuri sprendžia, ar atlyginti paciento sveikatai padarytą žalą (turtinę ir neturtinę), *nevertindama ją padariusio sveikatos priežiūros specialisto veikos teisėtumo bei jo kaltės*;

- žala turi būti visiškai atlyginama *pagal nurodytus atlygintinos paciento sveikatai padarytos*

turtinės ir neturtinės žalos dydžio nustatymo kriterijus, kuriuos nustatys Vyriausybė ar jos įgaliotos institucija tvirtindama *Atlygintinos paciento sveikatai padarytos žalos (turtinės ir neturtinės) dydžio nustatymo tvarkos aprašą*;

- sutrumpinami prašymų nagrinėjimo Komisijoje terminai - turi būti išnagrinėtas per 2 mėnesius nuo jo gavimo, nenumatant galimybės jį pratęsti bei sumažinamas reikalingų pateikti dokumentų kiekis;

- **tikslinama Komisijos sudėtis**: 3 nariai turi būti biomedicinos mokslų ir 2 - socialinių mokslų srities specialistai, nustatyta, kiek komisijos narių turi atstovauti atitinkamoms institucijoms ar organizacijoms ir įtvirtinti jos formavimo principai: **nešališkumas ir skaidrumas, kandidatų profesinė kvalifikacija ir kompetencija bei patirtis biomedicinos ar socialinių mokslų srityse**;

- Komisija galės kreiptis į ekspertus, jiems nustatyti kvalifikaciniai reikalavimai (teisė versti slaugos, medicinos ar odontologijos praktika bei atitinkamos praktikos 5 m. patirtis), įrašymo į sveikatos apsaugos ministro tvirtinamą sąrašą ir išbraukimo iš jo reikalavimai. Siūloma **ekspertams mokėti: už išvados pateikimą - 2,27 pareiginės algos bazinio dydžio atlygį (300,78 Eur), už dalyvavimą komisijos posėdyje 0,082 (10,86 Eur)**. Preliminariai ekspertizės gali kainuoti iki 30 000 Eur per metus;

- pacientas, nepatenkintas Komisijos sprendimu, galės skųsti šį sprendimą teismui. **Teismo priteista žala taip pat bus atlyginama iš sąskaitos lėšų**;

- Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos patvirtintame *Atlygintinos paciento sveikatai padarytos žalos (turtinės ir neturtinės) dydžio nustatymo tvarkos apraše* bus nustatyti **aiškūs atlygintinos žalos dydžiai**;

- **žalai atlyginti skirtas lėšas siūloma kaupti specialioje sąskaitoje**, kurios lėšas siūloma administruoti Vyriausybės įgaliotai institucijai ir kurios lėšos bus laikomos konkurso būdu pasirinktoje kredito įstaigoje;

- **įstaigų mokamų įmokų dydis - 0,2 proc. nuo įstaigos metinių pajamų** už asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimą. Iki 1 proc. bus skiriama sąskaitos administravimo išlaidoms. Įmokų į sąskaitą mokėjimo, administravimo bei naudojimo tvarką nustatys Vyriausybė ar jos įgaliota institucija;

- pagal žalos be kaltės modelį prognozuojama vidutinė išmoka pirmaisiais metais (2020 m.) būtų apie 3,2 tūkst. Eur ir padidėtų iki 4,5 tūkst. Eur 2029 m.

- **išlieka teisė pacientui** Civilinio proceso kodekso nustatyta tvarka **kreiptis į teismą** dėl jo sveikatai padarytos žalos atlyginimo.

Projekte – 2 siūloma panaikinti nuostatas, susijusias su civilinės atsakomybės draudimu, ir nustatyti naują įstaigos asmens sveikatos priežiūros licencijos sustabdymo pagrindą - **kai įstatyme nustatyta tvarka nesumokama įmoka į sąskaitą**.

Projekte – 3 ir Projekte – 4 siūloma švelninti gydytojų, slaugytojų ir akušerių atsakomybę ir nustatyti, kad tuo atveju, jei gydytojas per vienus metus nuo paskutinės medicinos praktikos klaidos padarymo padarė dar vieną medicinos praktikos klaidą, jo **licencija būtų ne panaikinama, o tik sustabdoma**.

Projekte – 4 nustatoma, kad mažos intervencijos ar keliantį nedidelį nepageidaujamą poveikį sveikatai biomedicininį tyrimą leidžiama atlikti ir neturint biomedicininio tyrimo užsakovo ir pagrindinio tyrėjo civilinės atsakomybės privalomojo draudimo, nes žala atlyginama iš Vyriausybės įgaliotos institucijos valdomos sąskaitos pacientų sveikatai padarytai žalai atlyginti.

Įstatymų projektų **įsigaliojimo terminas numatomas 2020 m. sausio 1 d.**

Atitiktis Vyriausybės programai: Įstatymų projektai įgyvendina Vyriausybės programos 1.3.2. darbo 4 veiksmą „**Žalos be kaltės“ modelio sveikatos sistemoje sukūrimas ir įdiegimas**“, terminas - 2018 m. III ketv.

Derinimas: Projektų nuostatos suderintos su Ūkio ministerija, Teisingumo ministerija, Finansų ministerija, Nacionaline teismų taryba, Lietuvos savivaldybių asociacija, Lietuvos verslo konfederacija, Lietuvos gydytojų sąjunga.

2018 m. spalio 18 d. Vyriausybės kanceliarijoje suorganizuotas pasitarimas su suinteresuotų institucijų atstovais, kuriame iš esmės pritarta įstatymų projektams, išskyrus Lietuvos draudikų asociacija, kuri nepritaria „žalos be kaltės“ modelio įteisinimui.

Dalykinio vertinimo išvada: Atkreiptinas dėmesys, kad projektai įtraukti į Seimo V (rudens) sesijos darbų programą, terminas – spalio mėn.

Projektai patikslinti atsižvelgiant į pasitarimo, vykusio Vyriausybės kanceliarijoje, pateiktas pastabas į Teisingumo ministerijos bei Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės antrines pastabas.

Siūlytume projektus svarstyti Vyriausybės posėdžio B dalyje.

Patarėja

Aurelija Urbonienė

Aurelija Urbonienė, tel. 8 706 63 813, el. p. aurelija.urboniene@lr.lt